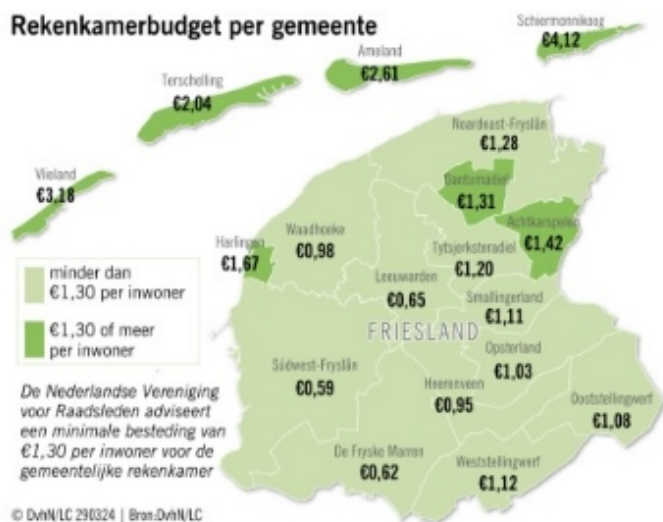


Rekenkamerbudget per gemeente



© DvN/LC 290324 | Bron: DvN/LC

Gemeentes geven te weinig geld aan Friese rekenkamers voor onderzoek

Het gros van de rekenkamers in Friesland krijgt te weinig geld om goed onafhankelijk onderzoek te kunnen doen. Dat blijkt uit een inventarisatie van de *Leeuwarder Courant*.

BAS VAN SLUIS
HANNEKE SLOB

Gemeenteraden zouden jaarlijks 1,30 euro per inwoner moeten uitrekken voor hun rekenkamers, zo luidt het advies van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (NVvR). Dat bedrag is volgens de NVvR nodig om de rekenkamers voldoende te laten functioneren. In Friesland halen zeven van de achttien gemeenten dit. En dat komt vooral door de eilanden. In heel Noord-Nederland gaat het om slechts dertien van de veertig gemeenten die de richtlijn van 1,30 euro halen.

Rekenkamers zijn heel belangrijk voor lokale overheden. Ze onderzoeken gevraagd en ongevraagd of het beleid doelmatig is. Sinds 1 januari van dit jaar zijn gemeenten en waterschappen verplicht een onafhankelijke externe rekenkamer hebben. Voor deze kritische blik onder de motorkap van het lokale beleid is wel geld nodig. In daar schuurt het toch wel, blijkt uit onderzoek van deze krant. Het overgrote deel van de Drentse, Friese en Groningse rekenkamers werkt al jaren met een veel te krap budget.

In Friesland trekken met name grote gemeenten als Leeuwarden, De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân relatief gezien zeer weinig geld uit voor rekenkameronderzoek. Het gaat dan jaarlijks om respectievelijk 65, 62 en 59 cent per inwoner.

In Drenthe en Groningen gaat het al niet veel beter. Emmen zit op 55 cent per inwoner en Groningen bungelt met 33 cent zelfs onderaan de

lijst. Het zijn met name de kleinere gemeentes die er ver boven uitsteken, zoals Pekela (2 euro per inwoner), Westerveld (1,90 euro), Harlingen (1,67 euro) en Eemdelota (1,60 euro).

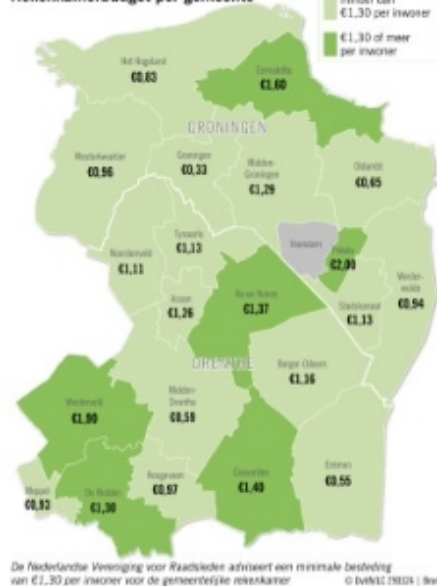
Dat zijn wel uitzonderingen op de regel. Problema is dat een minimumbedrag niet verplicht is, want gemeenten gaan over hun eigen budget.

Directeur Lies van Aelst van de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVvR) benadrukt dat dit minimumbedrag een ondergrens is. „Dat bedrag is al in 2020 zo benoemd. Dus

Onderzoek budgetten

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is bezig met een onderzoek naar de financiering en budgetten van rekenkamers en of dat wel goed genoeg gaat. Vorig jaar september kondigde BZK-minister Hanneke Bruins Slot aan dat de Tweede Kamer 'begin 2024 over de uitkomsten wordt geïnformeerd'. Dat is nog niet gebeurd. Overigens belooft de zij halverwege mei 2022 ook al dat het parlement hierover zou worden ingelicht. Toen was de belofte van Bruins Slot dat zij per gemeente wil bekijken „welk bedrag per inwoner toereikend zou moeten zijn“. De minister gaf toen aan „in de eerste helft van 2023“ hierop terug te komen.

Rekenkamerbudget per gemeente



© DvN/LC 290324 | Bron: DvN/LC

je kunt je ook afvragen of dat vanwege de inflatie en alle verhoogde prijzen nu nog steeds de ondergrens zou moeten zijn.”

Van Aelst benadrukt dat het werk van de rekenkamers superbelangrijk is voor decentrale overheden.

Rekenkamers controleren of lokaal beleid doelmatig, doelmatig en rechtmatig is. De afgelopen vier jaar deden rekenkamers in het Noorden zeker 222 lokale onderzoeken. In Friesland staan er voor dit jaar 26 onderzoeken op stapel. Daarnaast deed de Noordelijke rekenkamer (jaarlijks budget: 980.000 euro) ook nog eens zeventien onderzoeken voor de provincies Drenthe, Friesland en Groningen.

Zo krijgt de rekenkamer in Noordoost-Fryslân over enkele dagen drie nieuwe leden, vertelt griffier Sjoek Kooistra. „Daar zijn wij heel blij mee. We hebben jong potentieel gecombineerd met senioriteit.“ De gemeente is volgens haar te laat door dat het moeilijk was om leden te vinden.

In Veendam heeft de gemeenteraad vastgesteld dat die gemeente een driekoppige rekenkamer moet

Rekenkamers controleren of lokaal beleid doelmatig en rechtmatig is

krigen. „Binnenkort gaan we mensen werven“, vertelt griffier Arien Swart. Maar eigenlijk voldoet Veendam nu ook al aan de wet, vindt hij. „We hebben een rekenkamer als orgaan. Die moet alleen nog bismet worden.“ Swart verwacht dat het dit jaar nog gaat gebeuren.

Ook de waterschappen Noorderzijlvest (actief in Drenthe, Groningen en een stukje Friesland) en Wetskip Fryslân hebben nog geen

functionerende onafhankelijke rekenkamer. Ze proberen samen een rekenkamer in het leven te roepen, maar die zal niet eerder dan deze zomer operationeel zijn.

Lydia Zwier is een van hen. Ze is onder meer lid van de rekenkamer Hoogeveen. „Ik ben er zo'n vier uur per week mee bezig. Met de vergoeding die ik krijg en het werk dat ik er in stiek, zitten we al gauw tegen het minimumloon aan“, vertelt ze. Zwier zit ook bij de rekenkamers van Arnhem en Zwijndrecht. De kostenvergoeding die ze er voor krijgt, is volgens haar „geen vetpot“. Zwier zegt dat werk niet te doen „om er rijk van te worden“, maar vanwege het belang van de lokale democratie. Haar drie rekenkamerklussen zou ze niet kunnen combineren met een fulltimebaan. „Het kost best veel tijd.“

De inventarisatie van DvN en LC leert dat rekenkamers geregeld ook een advies- en onderzoeksbureau hebben dat zichzelf verhuurt, onder meer aan rekenkamers. Voormalig Tweede Kamerlid Jan Mastwijk (actief in meerdere rekenkamers) noemt dit „ongewenste kruisbestuiving“. Volgens Mastwijk mag het wel gewoon. „Maar dat betekent niet dat het goed is. Ik ben wat dat betreft heel zuiver in de leer. In extreme gevallen zou je namelijk kunnen denken dat rekenkamers elkaars de bal zouden kunnen toespelen. Zo'n discussie moet je altijd willen voorkomen.“

Over het belang van rekenkamers mag wat Mastwijk betreft geen twi-fel bestaan. „Evident zeer belangrijk“, zegt hij. Zelf was Mastwijk betrokken bij 27 rekenkameronderzoeken. „Vroeger werden rekenkamers soms nog gezien als afbrekenkamers. Als de rekenkamer er alleen maar zou zijn om de wethouder te laten sneuvelen. Maar dat is veel te politiek ingestoken. Wij doen onderzoek in het belang van de gemeente. Niet namens de raad, maar wel voor de raad.“

De gemeente Hoogeveen heeft het budget afgelopen jaar wel verhoogd, maar het komt nog niet in de buurt van de richtlijn, stelt Zwier. „Maar we hebben nu wel meer geld en kunnen dus nu ook echt een serieuze onderzoeksbureau inschakelen om in elk geval een onderzoek voor ons te laten doen. Dat is belangrijk voor de democratie.“

De twaalf Drentse gemeenten hebben samen een budget van 516.090 euro voor rekenkameronderzoek. In Friesland trekken de zeventien gemeenten er 631.980 euro voor uit. In Groningen komen de tien gemeenten tot 444.864 euro aan budget. Daarvan moeten de onderzoeken worden betaald, maar ook de rekenkamerleden.

Rekenkamerkampioenen

Deze mensen zijn voorzitter en/of lid van drie rekenkamers

Functionaris	Verdiens ten per maand	Rekenkamers
Bert Lokhorst	€ 1.817,-	Leeuwarden, Rhenen, Heerde
Lydia Zwier	€ 1.553,-	Hoogeveen, Zwijndrecht, Arnhem
Jet Lepage	€ 1.315,-	Waadhoeke, Súdwest-Fryslân, Waterschap Amstel Gooi en Vecht
Greet Seinen	€ 1.141,-	Smallingeland, Heerenveen, Stadskanaal
Menno Visser	€ 1.009,-	Emmen, Aa en Hunze, Midden-Groningen
Marcel Timmerman	€ 872,-	Emmen, Assen, waterschap Hunze en Aa's
Wiebe Blok	€ 718,-	De Fryske Marren, Kaag en Braassem, De Ronde Venen

© DvN/LC 290324 | Bron: DvN/LC